

Steder, hvor en gunstig Modtagelse var af den største Bigtighed, og dette maa i mine Tanker affholde os fra nu at ville vedtage en Forsætning eller dog, hvad der i alt Væsentligt er en saadans Grundvold, en Lov om Kirkens Repræsentation og dennes Virksomhed. Der er, troer jeg, en Trang tilstede til en Forsætning for Regjeringen, og jeg har selv engang paa dette Standpunkt følt en saadan. Men jeg troer, at den Mand, der nu staaer i Spidsen for Kirke- og Underviisningsministeriet, ikke kan ønske en dødsdød Forsætning; man maa da hellere føle Trangen lidt længere, for da at faae den bedre afhjulpen. Der kan ogsaa i den Henseende være en Trang tilstede for Rigsdagen. Den kan ønske at faae sit Omraade bestemt begrændset, at faae afskift fra sig de Sager, til hvis Behandling den ikke føler noget Kald og at faae et friere Raaderum, hvor den troer at have fuld Ret til at bevæge sig. Men heller ikke for Rigsdagen troer jeg dog, at denne Sag medfører et saadant Tryk eller en saadan Byrde, at der fra dens Side kan være nogen Anledning til at ville fremtvinge en Forsætning, naar det ikke kan skee uden Betænkelse med Hensyn til den Tredie, for hvem denne skal gjælde. Denne Tredie er den danske Folkekirke selv, og jeg kan ikke undlade at udtale, at det forekommer mig i høi Grad vigtigt at fastholde, at den Forsætning, her er Tale om, er en Forsætning for et andet Samsfund end det, vi her ere Medlemmer af. Vi skulle derfor være meget varsomme med at vedtage en Forsætning for dette andet Samsfund, den danske Folkekirke. Den danske Folkekirke har ikke yttret noget tvivlsomt Om at faae en Forsætning, og dette Omstændighed skal være tilstede, eller man skal idetmindste see, om det ikke kan fremhjælpes, førend man skrider til — maaskee af en Nødvendighed, der ligger udenfor Folkekirken — at give den en Forsætning. Situationen kan være en saadan, at man maa sige, at Folkekirken skal lade sig give en Forsætning, fordi man vil have Forholdet ordnet; men jeg troer ikke, at der er nogen Nødvendighed nu for Rigsdagen til at paastrykke denne Afgjørelse, til at stille Opfordringen saa strengt til Kirken. Jeg siger, at Kirken ikke har yttret noget Omstændighed, og der er der-

ved foregaaet en Forandring i de Forudsætninger, paa hvilke jeg havde regnet. Den danske Folkekirke er vel ingenlunde den danske Geistlighed; men paa den anden Side hjælper det ikke at nægte for os selv, at der i Kirken netop paa Grund af den historiske Udvikling, idet de andre Medlemmer af den ere blevne afvante med at tale, maa tages et særdeles Hensyn til Geistligheden, fordi den taler baade i sit eget og i Menighedernes Navn, saalange disse tillade det ved at tie stille. Man kan sige, at det er ulogt og urigtigt, at Geistligheden ikke har villet modtage Forsætningen; men, uagtet dens Erklæringer ere fremkomne i en Form, der ingenlunde har den fornødne Bestemthed, kan jeg dog ikke andet end finde mig skuffet i den Forudsætning om Geistlighedens Stemning, hvorfra jeg gik ud som Medlem af den i sin Tid nedfattede Commissions Majoritet og som en af de 12 Mænd, der i sin Tid fremkom med et Forslag til en Forsætning. Jeg har skuffet mig med Hensyn til Geistligheden, som jeg kan see af positive Udtalelser, og jeg troer, at jeg ogsaa har skuffet mig med Hensyn til Menighedsmedlemmerne efter min Opfattelse af den Stiltienhed, der har fundet Sted ved Siden af Geistlighedens Udtalelser. Jeg har sagt, at jeg ikke kan anerkende som gyldig og rigtig den Form, under hvilken Geistlighedens Udtalelser have fundet Sted, det vil sige som en virkelig repræsentativ Form. Jeg gjentager det, jeg troer, at Geistligheden, saavel de, der have været admitterede til Stemmegivning, som de, der uden at have Stemme blot være med at forhandle ved de udvidede Landemoder, ikke har opfattet Forholdet rigtigt; den har ikke rigtigt vurderet, hvad den troede, den havde. Naar de have talt om den Forsætning, de allerede havde, saa have de miskjendt de væsentlige Forandringer, der ere foregaaede i den lovgivende Magt og ved dens Deling mellem Kongen og Rigsdagen. Naar de have talt om, at vi nu have Landemoderne, og at Landemoderne kunde jo blive forbedrede og være forbedrede, saa have de miskjendt, at man maa vide bestemt, hvad Landemoderne for Fremtiden skulle være, og at saaledes denne Begrændsning af Landemoderne Medlemmers Tal, deres Bestemmelse og Forhandlinger er Noget,